

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Olarak Bütüncül Bir Yaklaşımla Değerlendirilmesi

Süleyman Erkam SULAK
Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
erkamsulak@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4042-891X

Alperen Şükrü ÇAPANOĞLU
Milli Eğitim Bakanlığı
alperencapanoglu@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5809-9777

Araştırma Makalesi	DOI: 10.31592/aeusbed.979263
Geliş Tarihi: 05.08.2021	Revize Tarihi: 16.11.2021
	Kabul Tarihi: 24.11.2021

Atıf Bilgisi

Sulak, S. E. ve Çapanoğlu, A. Ş. (2021). İlkokul Türkçe ders kitaplarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 830-849.

ÖZ

Ders kitapları okullarda kullanılan en önemli eğitim-öğretim materyali konumundadır. Eğitimin temel seviyesi olan ilkokullarda kazandırılan becerilerin başında temel dil becerileri gelmektedir. Bu beceriler Türkçe dersi kapsamında Türkçe ders kitapları aracılığıyla kazandırılır. Dil becerilerinin gelişimde önemli bir yere sahip olan Türkçe ders kitapları çağın gerekliliklerine uygun ve nitelikli olmalıdır. Sınıf öğretmenlerinin ders kitaplarını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmesi, bu kitapların niteliğinin artırılmasında yol gösterici olacaktır. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ilkokul Türkçe ders kitaplarının bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme türlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Ordu ili Altınordu ilçesindeki ilkokullarda görev yapan 43 sınıf öğretmenidir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre kitapların genel olarak fiziki yapısının iyi tasarlandığı, kâğıtların kaliteli, görsellerin ve punto büyüklüğünün yeterli olduğu, öğretim programıyla uyumlu olduğu gibi olumlu görüşlere; metinlerin uzun ve sıkıcı olduğu, ana fikir üretimi için yeterli olmadığı ve etkinliklerin yetersiz olduğu gibi olumsuz görüşlere ulaşılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenleri kitapların taşınabilir boyutta olması için fasiküller hâlinde veya iki dönemde iki kitap şeklinde olması, metinlerin daha sade, kısa, ilgi çekici olması ve dil bilgisine etkinliklerde daha çok yer verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Ders kitapları, ilkokul Türkçe ders kitapları, sınıf öğretmenleri, öğretmen görüşleri

Evaluation of Primary School Turkish Textbooks with a Holistic Approach Based on the Views of Primary School Teachers

ABSTRACT

Textbooks are the most important educational material used in schools. Basic language skills are at the forefront of the skills acquired in primary schools, which is the basic level of education. These skills are gained through Turkish textbooks within the scope of Turkish course. Turkish textbooks, which have an important place in the development of language skills, should be qualified and appropriate to the requirements of the age. Primary school teachers' evaluation of textbooks from a holistic perspective will guide in increasing the quality of these books. In this direction, the aim of the research is to evaluate primary school Turkish textbooks with a holistic approach in line with the opinions of classroom teachers. Case study, one of the qualitative research methods, was used in the research. Participants are 43 classroom teachers working in primary schools in Altınordu district of Ordu province in the fall semester of the 2020-2021 academic year, which is determined by the easily accessible sampling method, one of the purposeful sampling types. A semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. Content analysis was used in the analysis of the data. According to the results obtained in the research, positive opinions such as the physical structure of the books are well designed, the papers are of good quality, the visuals and font size are sufficient, and they are compatible with the curriculum; Negative opinions are reached such that the texts are long and boring, not sufficient for the production of the main idea and require additional activities. In addition, the classroom teachers suggested that the books should be in fascicles or in the form of two books in two semesters, the texts should be simpler, shorter, interesting, and the grammar should be included more in the activities in order to be portable.

Keywords: Textbooks, primary school Turkish textbooks, primary school teachers, teachers' opinions

Giriş

Eğitim öğretim materyallerinde geçmişten günümüze kadar birçok değişim yaşansa da ders kitapları önemini sürekli korumuştur. Ders kitapları, öğretmenlerin en fazla yararlandığı öğretim materyalidir. Eğitimde dijital çağın etkilerinin büyük ölçüde hissedilmesine rağmen ders kitaplarının önemini hâlen yitirmediği görülmektedir. Bu nedenle ders kitapları çağın gerekliliklerine cevap verecek şekilde gözden geçirilmeli ve sürekli güncellenmelidir.

Bir devletin onayladığı ve okullarında kullandığı ders kitapları öğretim programlarının sembolleridir (Westbury, 1990). Eğitim sisteminde kullanılmak üzere belirli bir ulusun ürünü oldukları varsayılır (Altbach, 1991). Delice, Aydın ve Kardeş (2009), ders kitabını eğitim programlarının amaçlarına hizmet eden, öğretim programlarının içeriği ile örtüşen, öğretmenler için öğretim sürecinde sınıf içindeki aktivitelere yön veren, öğrenciler için sözel öğretimden kaynaklanan boşlukları gidermeyi amaçlayan öğretme öğrenme ortamının vazgeçilmez yazılı ve basılı aracı olarak tanımlamıştır. Ders kitapları, öğretim yöntem ve teknikleri konusunda öğretmene rehberlik eder, yeni mezun öğretmenlere hizmet içi gelişimde destek olur, öğrencilere metinler yardımıyla dil girdisi sağlar ve etkinlikler sayesinde de etkileşimli öğrenme imkânı sunar (Peköz, 2018; Richards, 2001). Ders kitapları, öğrencilere dersin içeriğine uygun bilgileri sistematik bir şekilde sunar ve bu bilgileri pekiştirmelerine yardımcı olur (Kahraman, 2013; Seguin, 1989). Hutchinson ve Torres'e (1994) göre, ders kitaplarının önemi çağın değişim dönemlerinde daha da artmaktadır. Ders kitapları, eğitimsel yenilik sırasında değişim için aracı roller üstlenebilme potansiyeline sahiptir.

Ders kitapları, sınıf eğitiminin yüzde 75 ila 90'ını yapılandırmaktadır (Tyson ve Woodward, 1989). Öğrencilere verilen eğitimin kalitesi üzerinde doğrudan bir etkisi vardır (Agrawal, Gollapudi, Kannan ve Kenthapadi, 2011). Belirli bir disiplinin bilgileri için zihinsel bir temsil oluşturmaya katkı sağlar ve bilginin inşası bağlamında özel bir rol oynar (Bondi, 2016). Öğretme-öğrenme sürecinde bir öğretim yardımcısıdır, dersten sonra öğrenciler kendi başına çalışabilir ve ebeveynler gibi başkaları için de bilgi kaynağı olabilir (Seguin, 1989). Araştırmalar ders kitaplarının öğretmenler tarafından yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir. Bir öğretim yardımcısı ve öğrenme deneyiminin bir parçası olarak elde edilmesi ve kullanımı kolaydır. Bu nedenle evrensel düzeyde kullanımlarının gerçekliği inkâr edilemez (Issitt, 2004).

Ders kitapları diğer eğitim araçlarına göre ekonomiktir. Öğrenmeyi bireyselleştirir, öğretimi yapıyılaştırır, birçok öğretim aracıyla birlikte kullanılabilir ve birçok bilgiyi düzenli sunabilir; bu nedenle eğitim ve öğretimde en çok tercih edilen materyaldir (Şahin, 2010). Türkçe öğretiminde de öğretmenlerin öncelikli olarak ders kitaplarından faydalandıkları ve Türkiye'nin genelinde Türkçe öğretiminde ders kitaplarının kullanıldığı dikkate alınırsa bu derslerin çok sınırlı kaynaklarla işlendiği ortaya çıkmakta ve ders kitaplarının önemi bir kat daha artmaktadır (Lüle Mert, 2013; Özbay, 2003). Bunun yanı sıra, ders kitaplarının diğer kademelere göre ilkokulda önemi daha büyüktür çünkü çocukların zihinsel tasarımlarının oluşumu ve okuma alışkanlığını kazanmaları gibi birçok eğitsel işlev ders kitaplarıyla şekillenmektedir (Yapıcı, 2004). Birçok derste öğrencilerin maruz kaldığı bilgilerin yaklaşık %80'i ders kitabından gelir ve birçok durumda ders kitabı öğretmenin ders planıdır (English, 1980).

Türkçe dersi tüm derslere temel oluşturan, ilkokul birinci sınıftan itibaren verilen önemli bir derstir (Karataş ve Ocak, 2021). Türkçe dersinin temel amacı, öğrencilere temel dil becerilerini kazandırarak ana dil bilincinin geliştirilmesidir. Bu noktada Türkçe dersinin amaç ve kazanımlarını gerçekleştirmek için ders kitapları bir araca dönüşmekte ve bu yolda büyük bir görev üstlenmektedir. (Kolaç, 2003; Lüle Mert, 2013; Solak ve Yaylı, 2009). Özellikle ilkokulda diğer derslerdeki başarıyı doğrudan etkilediği göz önüne alındığında Türkçe dersinin ve bu derste kullanılan ders kitabının ayrı bir yeri vardır.

Türkçe derslerinde ders kitapları temel dil becerilerini kazandırmak için hayati öneme sahip metinler ve etkinlikler barındırarak büyük bir işleve sahip olmaktadır ve dersin ana gereği olma yönüyle diğerlerinden farklıdır (Çeçen ve Çiftçi, 2007; Esemen, 2020; Kaya ve Kardeş, 2019). Ders kitaplarının

rolü sadece öğretimi kolaylaştırmak değil aynı zamanda çocuğun kitaplara olan ilgisini arttırmak, bilgi alanını ve bilgi arama alışkanlığını genişletmektir (Seguin, 1989). Öğrencilerin sınıfta aldıkları dil girdilerinin çoğunun temelini oluşturur (O'Neill, 1982). Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinler, öğrencilere dil gelişiminin yanında insani, kültürel ve evrensel değerler de aktarmaktadır. Ayrıca değerler ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışa sahip bireyler yetiştirmek için Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin katkısı yadsınamaz bir gerçektir (Dökme, 2019; Susar Kırmızı, 2014; Türkben, 2019). Bu nedenlerle ders kitapları; tasarımdan yazımına, yazımından dağıtımına ve dağıtımından kullanımına kadar önemli bir materyal olarak Türkçe öğretiminin vazgeçilmezidir (Özbay, 2003). Sonuç olarak ana dili öğretimi olan Türkçenin başarıyla yürütülmesi çok iyi düzenlenen bir program ve buna bağlı bir Türkçe ders kitabıyla gerçekleştirilebilir (Çalışkan, 2016; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2019). Bu kitapların nitelikli bir şekilde hazırlanması ve öğrencilerin okuma için karşılaşacağı metinleri barındırması; ilkökulda öğrencilerin okumayı sevmeleri ve okuma alışkanlığı kazanmaları açısından önemlidir (Sulak, 2009).

Ders kitapları üzerine alanyazında birçok araştırma bulunmaktadır (Agrawal vd., 2011; Alpan, 2004; Altbach, 1991; Bondi, 2016; English, 1980; Hutchinson ve Torres, 1994; Issitt, 2004; O'Neill, 1982; Richards, 2001; Rose, Zimet ve Blom, 1972; Sewall, 2005; Turan, 2010; Tyson ve Woodward, 1989). Türkçe ders kitaplarıyla ilgili alanyazındaki çalışmalar (Alkış Küçükaydın ve İşcan, 2017; Anılan, 2014; Arslan ve Engin, 2019; Baş ve İnan Yıldız, 2014; Canlı, 2015; Coşkun ve Çetinkaya, 2020; Çağlar, 2019; Çalışkan, 2016; Çeçen ve Çiftçi, 2007; Çevik ve Güneş, 2017; Çiçek ve Alcellat, 2014; Demir ve Sinan, 2016; Demirhan Bal, 2019; Dökme, 2019; Durukan, 2011; Epçaçan ve Okçu, 2010; Erdost, 2012; Esemem, 2020; Gedik, Pesen ve Tekin, 2016; İnan Yıldız, 2015; İşeri, 2002; Kabadayı, 2010; Karadağ, 2019; Kaya ve Karadaş, 2019; Kayırmaz Yavuz, 2019; Kolaç, 2013; Lüle Mert, 2013; Muradoğlu ve Işık, 2019; Oryaşın, 2019; Özbay, 2003; Peköz, 2018; Saltık, 2018; Solar, 2010; Sulak, 2009; Susar Kırmızı, 2014; Şahin, 2008; Şara, 2015; Yapıcı, 2004; Yılmaz ve Korkmaz, 2017) incelendiğinde öğretmen görüşleri alınan çalışmalar da dâhil olmak üzere metinler, etkinlikler, görseller, öğretim programı, değerler vb. sınırlandırmalara gidildiği görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarına ilişkin görüşlerinin incelendiği bu çalışmada Türkçe ders kitapları bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Türkçe ders kitaplarının özellikle ilkökuldan itibaren Türkçe öğretiminde öğretmenler ve öğrenciler için etkili bir kaynak olduğu düşünülmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitapları hakkındaki görüşlerinin bütüncül bir şekilde ele alınmasının alanyazına katkı sağlayacağı, etkinlik ve metin seçiminde paydaşlara yol göstereceği ve mevcut durumu ortaya koyabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ilkökul Türkçe ders kitaplarının bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarının fiziki görünümüne ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlere ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkökul Türkçe ders kitapları ve Türkçe dersi öğretim programı arasındaki uyum nasıldır?
5. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarının niteliklerinin arttırılmasına yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcılar, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ve araştırma etiği hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarına ilişkin görüşlerini bütüncül bir şekilde derinlemesine değerlendirmek amacıyla çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmasında bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Creswell'e (2019) göre, durum çalışmasında temel fikir, bir durumun bir sorunu ya da bir meseleyi nasıl gösterdiğini açıklamaktır. Bu, durumun derinlemesine analiz edilmesine neden olur. Eldeki çalışmada ders kitaplarının sınıf öğretmenleri açısından nasıl değerlendirildiği ve nasıl ele alındığı durumu ele alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları Covid 19 pandemi şartlarının da etkisiyle amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme çalışma amacına bağlı, bilgi açısından zengin olan durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanımaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017, s.92). Kolay ulaşılabilir örnekleme ise hızlı ve kullanışlı olanı yapmaktır (Patton, 2018). Araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Uygun ve çalışılabilecek olanlar kolay ulaşılabilir olma açısından değerlendirilir (Oral ve Çoban, 2020). Katılımcılar, çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Ordu ili Altınordu ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapmakta olan 43 sınıf öğretmenidir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de açıklanmaktadır:

Tablo 1

Çalışmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	19	44.2
	Erkek	24	55.8
Okuttuğu sınıf	1. Sınıf	9	20.9
	2. Sınıf	14	32.6
	3. Sınıf	10	23.3
	4. Sınıf	10	23.3
Eğitim durumu	Lisans	43	100
	20-25 yıl	10	23.3
Mesleki kıdem	26-30 yıl	16	37.2
	31-35 yıl	17	39.5
Toplam		43	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin % 44,2'si kadın öğretmenlerden % 55,8'i erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin okuttukları sınıflara bakıldığında % 20,9'unun 1. sınıf, % 32,6'sının 2. sınıf, % 23,3'ünün 3. sınıf ve % 23,3'ünün de 4. sınıf okuttuğu görülmektedir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tümü lisans mezunudur. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri ise % 23,3'ünün 20-25 yıl, % 37,2'sinin 26-30 yıl, % 39,5'inin 31-35 yıl arasındadır. Katılımcıların hepsi Ordu ilinde görevlerini sürdürmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından uzman görüşleri (Temel eğitim alanında 2 doçent) doğrultusunda oluşturulan beş soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Analiz kolaylığı, katılımcıya kendini ifade etme imkânı ve gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlması gibi avantajları mevcuttur (Büyüköztürk vd., 2017). Soruların oluşturulmasında literatür taranarak benzer araştırmalar incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme

formu katılımcıların demografik özelliklerini ve araştırma kapsamında sorulacak soruları içermektedir. Araştırmacıların oluşturduğu yarı yapılandırılmış görüşme formunda şu sorulara cevap aranmaktadır:

1. İlkokul Türkçe ders kitaplarının fiziki görünümüne ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
4. İlkokul Türkçe ders kitapları ve Türkçe dersi öğretim programı arasındaki uyum nasıldır?
5. İlkokul Türkçe ders kitaplarının niteliklerinin artırılmasına yönelik önerileriniz nelerdir?

Verilerin Toplanması ve Analizi

Nihai görüşme formu uygulama aşamasında Google Forms aracılığı ile dijital ortama aktarılmıştır. Verilerin toplanmasında gönüllü sınıf öğretmenleriyle Covid-19 pandemisi nedeniyle Whatsapp yoluyla ve telefonla görüşülerek uzaktan iletişim kurulurken mümkün olduğunca geri dönüşler alınmaya çalışılmış, formun uygun bir zamanda ve rahat bir ortamda doldurulması gerektiği hatırlatılmıştır. İnternetin sağladığı görece gizlilik ve deşifre olmadan bir sürece katılma olasılığı daha içten ve samimi cevaplara yol açabilir. Randevulaşma ve seyahat etme konusunda araştırmacılara kolaylık sağlar. Sözlerin yazıya aktarılarak analiz metni haline dönüştürülmesi de internet ortamında kendiliğinden gerçekleşir. Bu durumda gerçekleşebilecek veri kayıpları da sorun olmaktan çıkar (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ayrıca katılımcıların bir kısmının (11 katılımcı) yer aldığı bir okulda sınıf öğretmenleriyle yüz yüze görüşme yapılma fırsatı bulunmuştur. Bu sayede sınıf öğretmenleriyle yüz yüze görüşülerek de dijital ortama aktarılan görüşme formu uygulanmıştır. Sonuç olarak 32 sınıf öğretmenin görüşleri online form aracılığıyla yazılı olarak alınmış; 11 sınıf öğretmeni ile de yüz yüze görüşme yapılarak sözlü ifadeler yazıya aktarılmıştır.

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Durum çalışmalarında içerik analizi yapılabilir (Patton, 2018, s.453). İçerik analizi sosyal bilimler alanında sıklıkla tercih edilen insan davranışı ve doğasını belirlemek üzere dolaylı yollarla çalışma imkânı veren bir tekniktir. Mesajın belirli özelliklerinin objektif ve sistematik şekilde tanınması adına çıkarımlar yapılır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017). İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.242). Araştırmada elde edilen nitel verilerin çözümlenmesi adına nitel veri analizinde yaygın olarak kullanılan Maxqda 2020 programından yararlanılmıştır. Elde edilen veriler kodlanarak ana temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Sonuçların anlaşılır, açık, net bir dil ve sistematik şekilde ifade edilmesine çalışılmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya çıkarmak adına doğrudan alıntılar kullanılmıştır. Katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3...Ö43 şeklinde kodlanmıştır. Ayrıca Maxqda 2020 programında verilerin analiz edilmesiyle oluşturulan kodlamaların gösterilmesinde renkli ve farklı piksellerde oklar kullanılmıştır. Olumlu görüşler ve olumsuz görüşleri ifade etmek için yeşil ve kırmızı oklar kullanılmış, sadece bir temada alt temaları ifade etmek için farklı renklerde oklardan yararlanılmıştır.

Araştırma Etiği

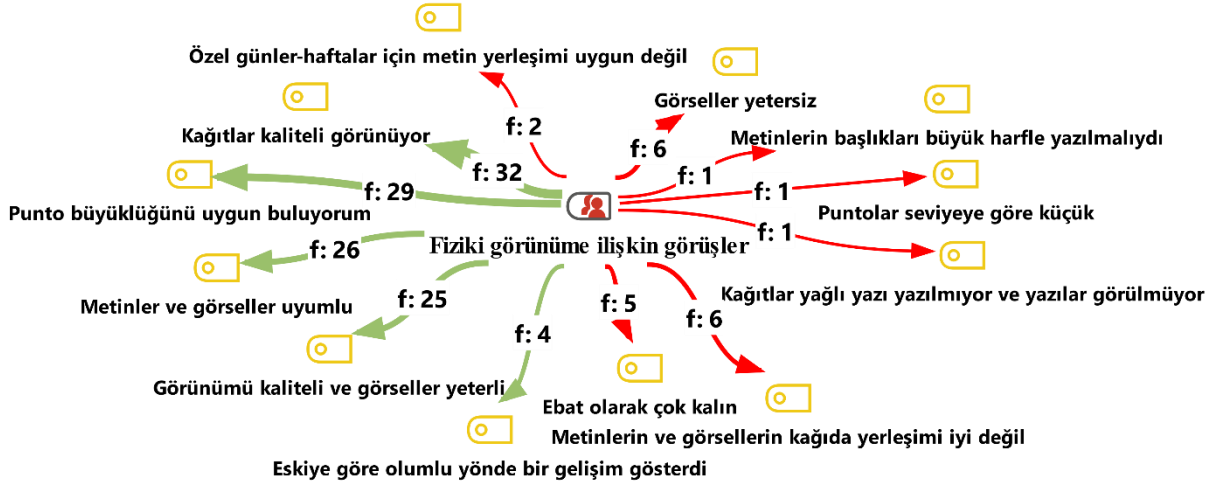
Araştırma, Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından etik yönden incelenmiş; 25.02.2021 tarihli ve 2021/43 sayılı kararı ile etik yönden uygun bulunmuştur. Ayrıca araştırmada katılımcılardan gönüllü katılım onam formu alınmış, gönüllük ilkesine dikkat edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarıyla ilgili görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi ve bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular aktarılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri “Fiziki Görünüme İlişkin Görüşler”, “Metinlere İlişkin Görüşler”, “Etkinliklere İlişkin Görüşler”, “Öğretim Programına

Uyum ile İlgili Görüşler” ve “Niteliklerin Arttırılmasına Yönelik Öneriler” ana temaları altında yorumlanmıştır. Ayrıca “Niteliklerin Arttırılmasına Yönelik Öneriler” ana teması öğretmenlerin görüşleriyle birlikte ortaya çıkan üç alt temaya ayrılmaktadır. Bu alt temalar “Taşınabilirlik İçin Öneriler”, “Metinler ve Görseller İçin Öneriler”, “Etkinlikler İçin Öneriler” olarak sıralanmaktadır.

Fiziki Görünüme İlişkin Görüşlere Ait Bulgular

Şekil 1. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarının fiziki görünümüne ilişkin görüşleri

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin ilkökul Türkçe ders kitaplarının fiziki boyutuna ilişkin görüşleri görülmektedir. Türkçe ders kitaplarının fiziki özelliklerine ilişkin en çok belirtilen olumlu görüşler sırasıyla kâğıtlar kaliteli görünüyor (f=32), punto büyüklüğünü uygun buluyorum (f=29), metin ve görseller uyumlu (f=26), görünümü kaliteli ve görseller yeterli (f=25), eskiye göre olumlu yönde bir gelişim gösterdi (f=4) şeklindedir. Bu olumlu görüşler incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı kâğıtların kaliteli olduğuna kanaat getirmişlerdir. Puntoların öğrencilerin seviyesine uygun olduğu konusunda da ağırlıklı bir görüş hâkimdir. Metinlerin ve görsellerin birbiriyle uyumluluğu birçok öğretmen tarafından ifade edilmektedir. Kitabın görünümünün kaliteli olduğu ve görsellerin yeterlilik gösterdiği katılımcıların ifadelerinin ortaklaştığı başka bir görüştür. Eskiye göre kıyaslamayı tercih eden katılımcılar da yeni kitapların eski kitaplara göre olumlu yönde bir gelişim gösterdiğini ifade etmektedirler. Olumsuz görüşlere bakıldığında en fazla kodlananlar metinlerin ve görsellerin kâğıda yerleşiminin iyi olmadığı (f=6), görsellerin yetersiz olduğu (f=6) ve ebadının çok kalın olduğu (f=5) görüşleridir. En az kodlananlar ise özel günler ve haftalar için metin yerleşimlerinin uygun olmadığı (f=2), metin başlıklarının büyük harfle yazılması gerektiği (f=1), puntunun seviyeye göre küçük hazırlandığı (f=1), kâğıtların yağlı olduğu ve yazıların görülmediği (f=1) görüşleridir. Öğretmenlerin Türkçe ders kitaplarının fiziki görünümüne ilişkin bazı ifadeleri şu şekildedir:

“Sınıf seviyesine uygun, kâğıt kalitesi mükemmel, puntosu öğrencilerin okuma büyüklüğünde, görseller metindeki kahramanların, yerlerin vb. karakterlerine uygun, metin ile görseller arasında bağ kurulmuş şekilde hazırlanmıştır” (Ö36).

“Kâğıt kalitesini beğeniyorum çabuk yıpranmıyor, puntosu öğrencilerin yaşına uygun, görseller metinlere özenle yerleştirilmiş ve öğrencilere metin hakkında bilgi verebiliyor” (Ö12).

“Ebat olarak çok kalın, kâğıt kalitesi ve punto büyüklüğü iyi” (Ö24).

“Metin yerleşiminde belirli gün ve haftalarda sıkıntı yaşanıyor” (Ö25.)

“Kâğıtlar yağlı olmasın yazılmıyor yazılar görülüyor görseller daha sade olabilir daha az renkli olabilir görsel seçimi metin ile uyumlu sorun görmüyorum” (Ö28).

Metinlere İlişkin Görüşlere Ait Bulgular

Şekil 2. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ilişkin görüşleri

Şekil 2’de görüldüğü gibi Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek adına kodlamalar yapılmıştır. Görüşler incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğu metinlerin uzun ve sıkıcı olduğuna (f=29) kanaat getirmiştir. Metin uzunluklarını beğendiğini ifade eden (f=6) az sayıda katılımcı da bulunmaktadır. Metinlerin ana fikir üretimi için yeterli olmadığını düşünen sınıf öğretmenleri (f=13), ana fikir üretimi için yeterli olduğunu düşünen sınıf öğretmenlerinden (f=6) daha fazladır. Sınıf öğretmenlerinden bazıları metinlerin konu ve anlatım olarak ağır olduğunu (f=10), çok fazla devrik cümle bulunduğunu (f=4) ve metinlerin öğrenci seviyesine uygun olmadığını (f=8) belirtmektedir. Buna karşılık metinlerin öğrenci seviyesine uygun olduğu (f=13) ve dil anlatım özelliklerinin de öğrenci seviyesine uygun olduğu (f=8) görüşleri de bulunmaktadır. Ayrıca bazı şiirlerin yalın olmayıp ilkökul seviyesine uymadığını (f=2) ve özel günler-haftalarla ilgili metin eksikliği olduğunu (f=1) ifade eden katılımcılar da olmuştur. Öğretmenlerin metinler hakkında belirttiği bazı görüşler şunlardır:

“Ana fikir üretimi için yeterli değil, öğrenci seviyesine uygun sayılır. Daha kısa ve anlaşılır olabilirdi. Dil anlatım özelliği iyi” (Ö7).

“Ana fikir üretimine uygun, metinlerin bazıları özellikle 1. sınıflar için uzun, dil anlatım olarak iyi” (Ö9).

“Öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum. Bazı metinler çok kısa olmasına rağmen genellikle uzunluğunu beğeniyorum metinlerin. Dil ve anlatım olarak da yalın ve anlaşılır cümleler kullandığını söyleyebilirim” (Ö12).

“Ana fikir uyumu için çok yeterli olduğunu düşünmüyorum. Seçilen metinlerin geneli öğrenciyi güdülemeden uzak. Dil anlatım yönünden devrik cümleler oldukça fazla kullanılmış, cümleler yeterince sadeleştirilmemiş” (Ö20).

“Bazı metinler çok uzun, bazı metinler öğrenci seviyesinin üzerinde bu yüzden ana fikir üretimi için uygun olduğunu düşünmüyorum” (Ö22).

“Metinler çok uzun başından sonuna varınca konu unutuluyor. Çocuklar ana fikri çıkarmada çok zorlanıyor daha basit olmalı bence bazı seçilen metinler çok saçma konu yok. Bazı şiirlerde hiç ilkökul seviyesine uymuyor öğretmen olarak benim anlamadığımı öğrenci nasıl anlasın tarzında şiirsellik sıfır” (Ö28).

Etkinliklere İlişkin Görüşlere Ait Bulgular

Şekil 3. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklere ilişkin görüşleri

Şekil 3'te sınıf öğretmenlerinin Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklere ilişkin kodlanan görüşleri gösterilmektedir. En çok kodlanan görüş etkinlikler yeterli değil ek etkinlik gerekiyor (f=28) görüşüdür. Etkinlik sayısının yeterli olduğunu (f=10) söyleyen katılımcılar da vardır. Ayrıca etkinliklerin ders saati açısından yeterlilik gösterdiğini aktaran (f=10) katılımcılar da mevcuttur. Etkinliklerin kazanımlar için yetersiz olduğunu ifade eden katılımcılar (f=13) ve kazanımları etkinliklerle vermenin mümkün olduğunu ifade eden katılımcılar (f=13) eşit frekansta görüş bildirmişlerdir. Türkçe ders kitaplarında öğrenci seviyesine uygun etkinlikler olduğunu (f=9) söyleyen öğretmenlerin öğrenci seviyesine uygun olmadığı (f=3) düşüncesine sahip olanlara göre çoğunlukta olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin etkinliklere ilişkin bazı ifadeleri şu şekildedir:

“Kazanımlar öğrencinin seviyesine uygun, ders için yeterli, profesyonelce hazırlanmıştır. Ek etkinliklere veya kaynaklara ihtiyaç yoktur” (Ö36).

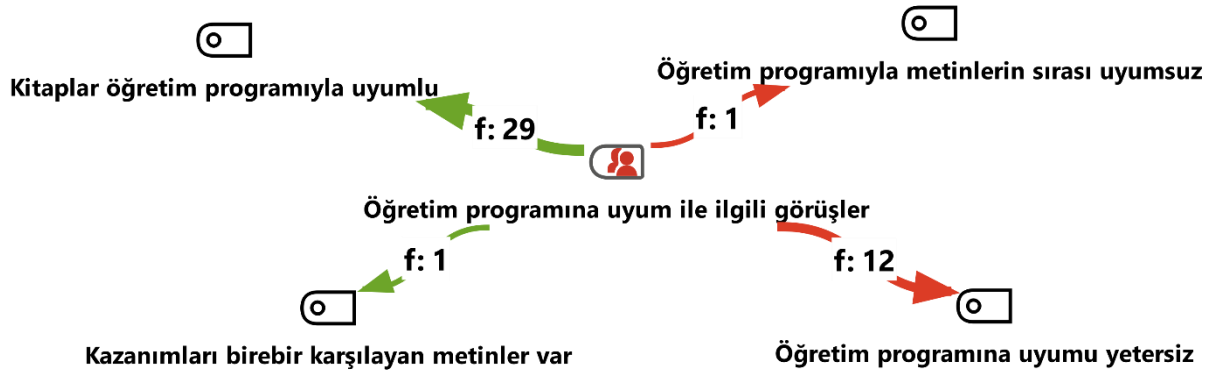
“Öğretmenler genelde kaynak kitaplarda kullanılıyor. Bence etkinlikler yeterli olsaydı kaynak kitaplara ihtiyaç olmazdı. Etkinliklerin daha fazla olmasını ben de isterim” (Ö35).

“Kazanımlar için yeterli değil, etkinlikler yetersiz, değerlendirme çalışmalarında bütüncü ve pekiştirici çalışmalara yer verilmeli, ek etkinliklere ihtiyaç duyuluyor” (Ö27).

“Kazanımları etkinliklerle vermek mümkün. Etkinlikleri ders saatlerinde ancak bitirebiliyoruz. Hele kalabalık sınıflarda kontrollü bir şekilde etkinliklerin takibi açısından uygun yeterlilikte” (Ö1).

“Kesinlikle ek etkinliklere ihtiyaç duyuluyor ancak metinler öğrenci seviyesine uygun ve kazanımlar için de yeterli” (Ö12).

Öğretim Programına Uyum ile İlgili Görüşlere Ait Bulgular

Şekil 4. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programına uyumuyla ilgili görüşleri

Şekil 4’te belirtilen Türkçe ders kitaplarının Türkçe Dersi Öğretim Programına uyumuyla ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde kitaplar öğretim programına uyumlu (f=29) ifadesinin en çok kodlanan görüş olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretim programına uyumun yetersiz olduğu (f=2) görüşü de ifade edilmiştir. Ayrıca kazanımları birebir karşılayan metinlerin olduğu (f=1) ve öğretim programıyla metinlerin sırasının uyumsuz olduğunu (f=1) söyleyen görüşler de mevcuttur. Öğretmenlerin bazı ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Ders programı ile ders kitapları uyumlu” (Ö4).

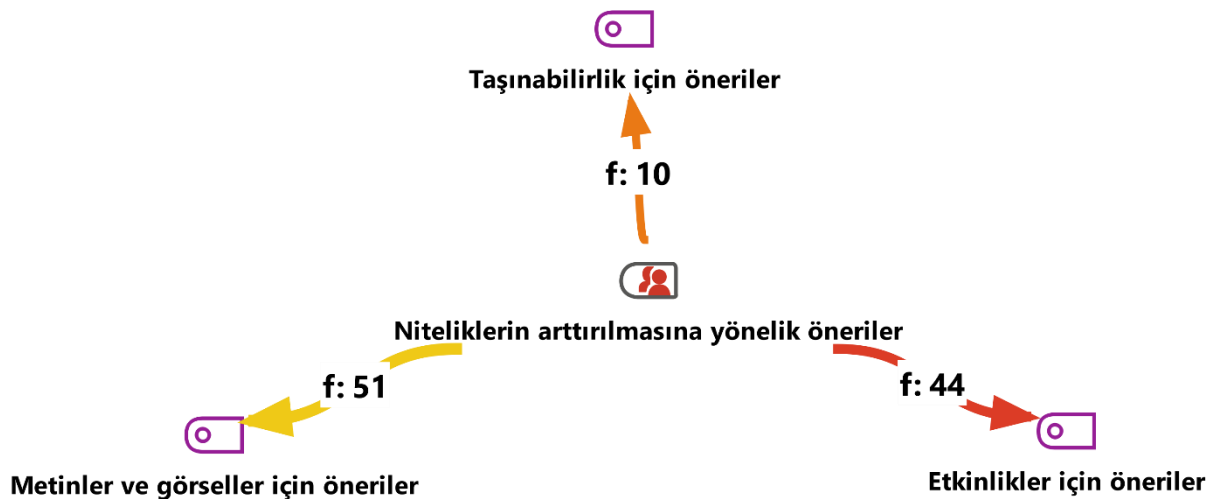
“Kazanımları bire bir karşılayan metinler var. Uyumları gayet iyi” (Ö12).

“Öğretim programlarına uygun olarak yeniden düzenlenmeli, sıkıntılar mevcut” (Ö22).

“Uyumlu şekilde hazırlanmıştır” (Ö20).

“Yeterince uyduğuna düşünmüyorum” (Ö33).

Niteliklerin Arttırılmasına Yönelik Önerilere Ait Bulgular

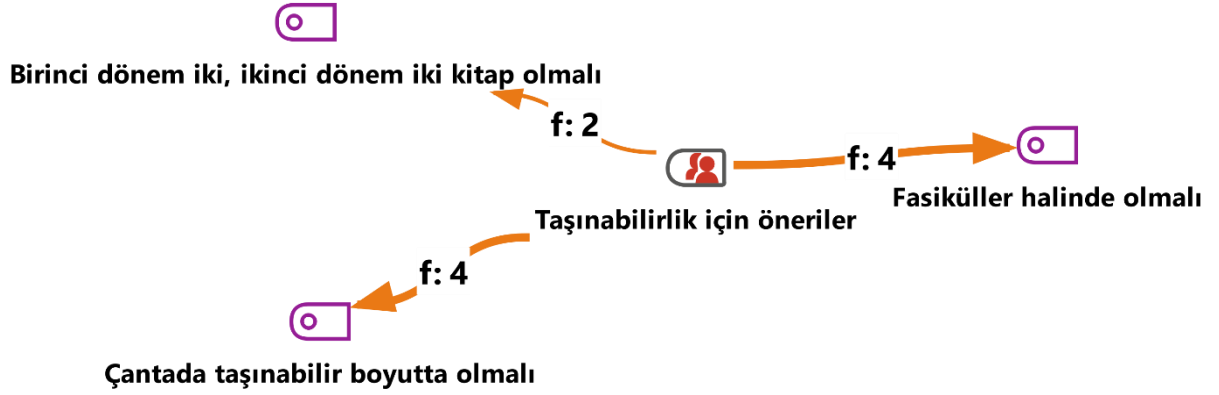

Şekil 5. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarının niteliklerinin arttırılmasına yönelik önerileri

Şekil 5’te “Niteliklerin Arttırılmasına Yönelik Öneriler” ana temasının sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin kodlanması sonucunda ortaya çıkan üç alt temaya ayrıldığı gösterilmiştir. Bu alt temalar:

“Taşınabilirlik İçin Öneriler”, “Metinler ve Görseller İçin Öneriler” ve “Etkinlikler İçin Öneriler” şeklinde sıralanmaktadır.

Taşınabilirlik İçin Önerilere Ait Bulgular

Şekil 6. Sınıf öğretmenlerinin ilkokul Türkçe ders kitaplarının taşınabilirlik niteliğinin geliştirilmesi için yaptığı öneriler

Şekil 6 ilkokul Türkçe ders kitaplarının taşınabilir olması hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşlerini içermektedir. Öğretmenler önerilerini kitapların çantada taşınabilir boyutta olması ($f=4$), fasiküller hâlinde olması ($f=4$) ve birinci dönem iki, ikinci dönem iki kitap olması ($f=2$) şeklinde açıklamışlardır. Buna göre fiziki boyuta ilişkin temaya ait görüşleri incelerken kitapların ebadının çok kalın olduğu ($f=5$) görüşünü belirten öğretmenlerin de bulunması sebebiyle kitaplar taşınabilmesi adına fasikül şeklinde oluşturulabilir. Öğretmenlerin kitapların taşınabilirlik boyutuyla ilgili bazı görüşleri aşağıda açıklanmaktadır:

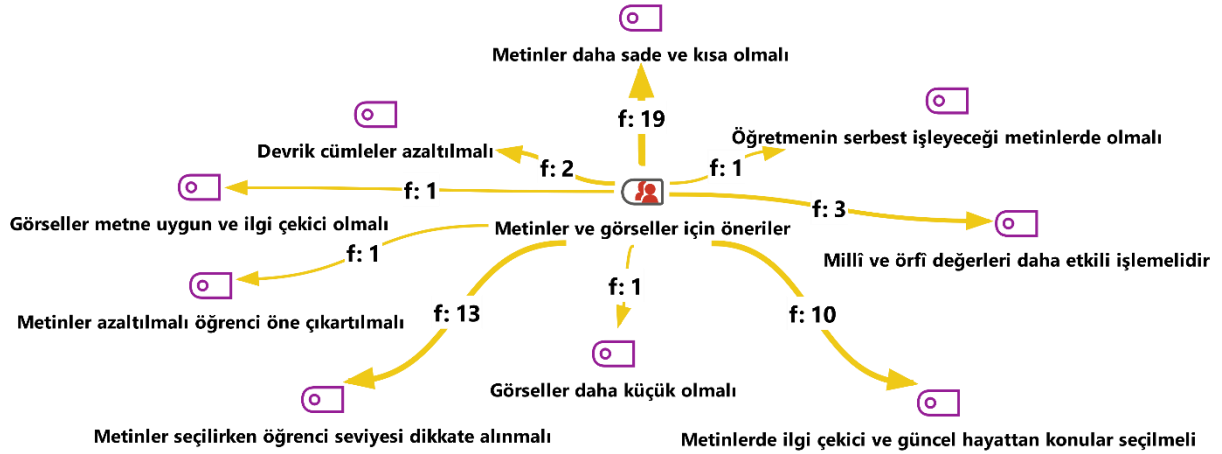
“Bana göre kitapların çantada taşınabilir boyutta olması gerekir. Bir ara fasiküller şeklinde yapılmıştı. Sonra maliyet nedeniyle herhalde vazgeçildi. Yine de fasiküller hâlinde hatta birinci dönem iki, ikinci dönem iki kitap olacak şekilde olması öğrencinin kolayca taşınması bakımından uygun olur” (Ö1).

“Kitap iki parça veya fasikül hâlinde basılabilir, ağırlık ve taşıma sorunu olmaması için” (Ö27).

“Fasiküller hâlinde hazırlanabilir” (Ö19).

“İlkokul ders kitaplarından Türkçe matematik hayat bilgisi dâhil tüm kitapları fasikül hâlinde olması gerektiğine inanıyorum” (Ö37).

Metinler ve Görseller İçin Önerilere Ait Bulgular

Şekil 7. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki metinler ve görsellerin niteliğinin artırılmasına yönelik önerileri

Şekil 7 incelendiğinde ilkökul Türkçe ders kitaplarının metinler ve görsellerine ilişkin niteliklerin artırılması adına sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yer aldığı kodlamalar görülmektedir. En çok kodlanan metinler daha sade ve kısa olmalı (f=19) önerisidir. Metinler seçilirken öğrenci seviyesinin dikkate alınması (f=13) ve metinlerde ilgi çekici ve güncel konuların seçilmesi (f=10) önerisi sırasıyla en çok kodlanan öneriler olmuştur. Bunların yanı sıra sınıf öğretmenleri tarafından metinler millî ve örfi değerleri daha etkili işlemeli (f=3), devrik cümleler azaltılmalı (f=2), öğretmenin serbest işleyeceği metinler olmalı (f=1), görseller metne uygun ve ilgi çekici olmalı (f=1), görseller daha küçük olmalı (f=1) ve metinler azaltılmalı, öğrenci öne çıkarılmalı (f=1) önerileri ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bazı önerileri:

“Metinler kısa, öz ve okuyanın daha iyi anlayabileceği seviyede olmalı, devrik cümlelerden mümkün olduğunca kaçınılmalıdır” (Ö18).

“Daha çok görsele yer verilmiş olsun diye metin 5-6 sayfaya yayılıyor. Daha küçük görsellere yer verilebilir” (Ö16)

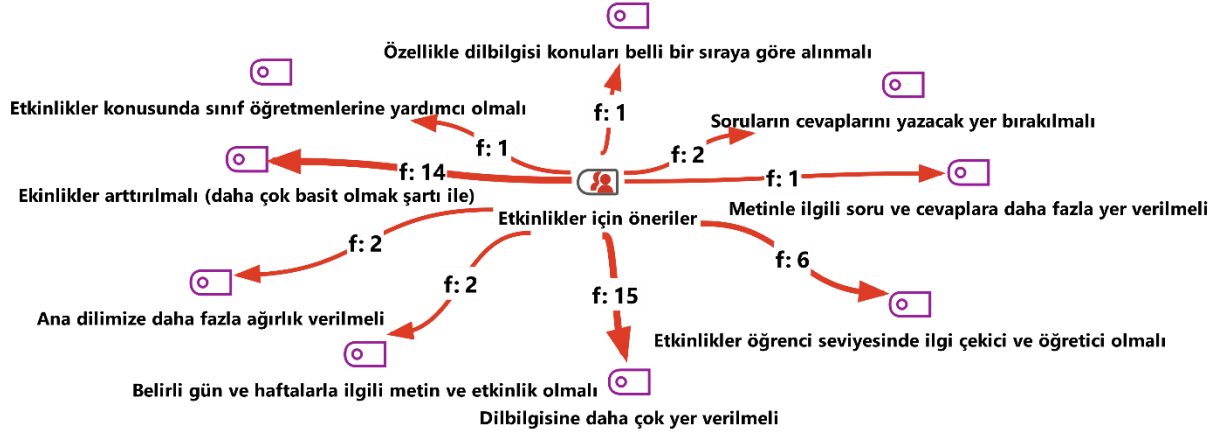
“Metinler seviyeye uygun olmalı. Kısa ve anlaşılır olmalı. Görseller metne uygun ve ilgi çekici olmalı” (Ö34).

“Günümüz çocuklarının ilgi alanlarına yönelik metinler içerirse ve daha yalın dille anlatılırsa daha etkili olur” (Ö24).

“Metinler öğrencilerin dikkatini çekecek biçimde amaca uygun olarak yeniden düzenlenmeli” (Ö22).

“Daha kültürel ve sade bir dille yazılmış metinler olabilir. Metinler kısa, ilgi çekici olmalı ve öğrenci okurken kendini metnin içinde görebilmeli” (Ö33).

Etkinlikler İçin Önerilere Ait Bulgular

Şekil 8. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin niteliğinin artırılmasına yönelik önerileri

Şekil 8’de sınıf öğretmenlerinin Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin niteliklerinin artırılması için verdiği öneriler yer almaktadır. Kodlamalar incelendiğinde en çok kodlanan önerilerin dilbilgisine daha çok yer verilmesi (f=15) ve etkinliklerin artırılması (daha çok basit olmak şartıyla) (f=14) önerileri olduğu görülmektedir. Etkinlikler hakkında öğrenci seviyesinde ilgi çekici ve öğretici olmalı (f=6) önerisi de verilmektedir. Ayrıca belirli gün ve haftalarla ilgili metinler ve etkinlikler olmalı (f=2), ana dilimize daha fazla ağırlık verilmeli (f=2), soruların cevaplarını yazacak yer bırakılmalı (f=2), metinle ilgili soru ve cevaplara daha fazla yer verilmeli (f=1), etkinlikler konusunda sınıf öğretmenlerine yardımcı olmalı (f=1) ve özellikle dil bilgisi konuları belirli bir sıraya göre alınmalı (f=1) önerileri de sunulmuştur. Öğretmenlerin etkinlikler konusunda bazı önerileri şu şekildedir :

“Öncelikle daha fazla dilbilgisi etkinliği gerekli” (Ö38).

“Soruların cevaplarını yazacak yer bırakılmalı. Ayrıca dilbilgisi konularına daha çok yer ayrılıp örnekler verilmeli” (Ö10).

“Etkinlikler basit olmak şartı ile artırılabilir” (Ö2).

“Etkinlikler daha ilgi çekici ve öğretici olabilir. Çok şey yapılıyor gibi çok sayfaya yayılmış ama bitirdikten sonra ne yaptık diye düşünüyor” (Ö22).

“Metinle ilgili soru ve cevaplara daha fazla yer verilmeli” (Ö20).

“Cevap yazılması istenen yerlerin uygun şekilde boşluk bırakılması gerekir” (Ö30).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada ilkökul Türkçe ders kitapları sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Fiziki görünüme ilişkin elde edilen sonuçlarda ders kitaplarının fiziki yapısının iyi tasarlandığını söylemek mümkündür. Kâğıtların kaliteli, punto büyüklüğünün uygun, metin ve görsellerin uyumlu ayrıca görünümün kaliteli ve görsellerin yeterli olduğu ifade edilebilir. Bu sonuçlar görsel ve metin uyumunun, punto büyüklüğünün, fiziki görünümün, baskı kalitesinin ve görsellerin yeterliliğinin olumlu değerlendirildiği benzer çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Arslan ve Engin, 2019; Baş ve İnan Yıldız, 2014; Çiçek ve Alcellat, 2014; Durukan, 2011; Erdost, 2012; İnan Yıldız, 2015; Karadağ, 2019; Kolaç, 2003; Şahin, 2008). Sonuçların diğer çalışmalarda görsel ve metin uyumu, görsel yeterliliği ve biçimsel ifadeler açısından farklılaştığı da görülmektedir (Alkış Küçükaydın ve İşcan, 2017; Oryaşın, 2019; Yapıcı, 2004). Agrawal vd. (2011), öğrenmeyi anlamaya yönelik çalışmalarda görsel materyallerin öğrenmeyi büyük ölçüde artırabileceği

söylense de kullanılan ders kitaplarının büyük ölçüde metin odaklı olduğu ve iyi görsel materyalden yoksun olduğunu belirtmektedir. Parlak fotoğraflar, bozuk biçimler ve baştan çıkarıcı renkler metne baskın gelir ve sayfayı karmaşıktırır. Yazılar çok büyük olursa sayfada çok daha az sözcük ve daha fazla beyaz alan olur bu nedenle metnin kendisi de kaybolur (Sewall, 2005). Bir metni okuma ve anlama kolaylığı yazı ve sayfa düzeniyle doğrudan bağlantılıdır. Resmin metne oranı ve resimlerin yerleştirildiği yer ayrıca estetik kalite metnin içeriğine ve öğretim şekline uyarlanmalıdır. Ayrıca çizimler, haritalar, diyagramlar gibi öğeler üretim maliyetlerini de düşürür. Kâğıt türünün kalındığı, rengi, baskıya uygunluğu fiziki yapı için önemli bir ölçüdür. Bu bağlamda okunaklılık ve görsel algı da metnin fiziksel yönünden etkilenebilir. Sonuç olarak, metinler ve resimler arasındaki bağlantılar önemlidir (Seguin, 1989).

Metinlere ilişkin elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin genelde olumsuz olduğu söylenebilir. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda metinlerin uzun ve sıkıcı olduğu, ana fikir üretimi için yeterli olmadığı, anlatım olarak ağır olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda metinlerin öğrenci seviyesine uygun olmadığı ve ana fikir üretimi konusunda geliştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Alanyazındaki ilgili araştırmaların sonuçları ile ortaya çıkan sonuçlar benzerlik göstermektedir (Arslan ve Engin, 2019; Canlı, 2015; Coşkun ve Çetinkaya, 2020; Demir ve Sinan, 2016; Kolaç, 2003; Oryaşın, 2019; Saltık, 2018; Solar, 2010; Şahin, 2008; Şara, 2015). Metinlerin öğrenciye görelikte, günlük hayata taşımada ve dil becerilerini geliştirmede uygun olduğu hakkında olumlu görüşlerin ifade edildiği çalışmalar da mevcuttur (Alkış Küçükaydın ve İşcan, 2017; Kabadayı, 2010). İlk okumada ders kitaplarının içeriği önemlidir. Çocukların ders kitabı hikâyelerini okumak için tercihleri vardır (Rose vd., 1972). Ders kitapları yazılırken anlama düzeyleri dikkate alınmalıdır bu bağlamda kelime dağarcığı, deyimler, uzunluk, noktalama işaretleri ve yazı stilleri önemlidir (Seguin, 1989). Metinlerin önemsiz bilgilerden ve tartışmalardan arındırılması iyi bir çözüm olabilir (Sewall, 2005). Ayrıca metinlerin güncel hayattan ilgi çekici konular ile zenginleştirilip mantık silsilesi içinde sade bir şekilde yazılması öğrenciye görelilik açısından önem arz etmektedir.

Etkinliklere ilişkin elde edilen sonuçlar incelendiğinde etkinliklerin yeterli olmadığı ve ek etkinliklerin talep edildiği ifade edilebilir. Bu sonuç benzer araştırmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Anılan, 2014; Coşkun ve Çetinkaya, 2020; Gedik vd., 2016; Kolaç, 2003). Ayrıca etkinliklerin öğrenci seviyesine uygun olduğu söylenebilir. Arslan ve Engin (2019), çalışmalarında benzer bir sonuçla karşılaşmıştır. Etkinliklerin öğrenci seviyesine uygun olmadığını belirten sonuçların tespit edildiği çalışmalar da mevcuttur (Muradoğlu ve Işık, 2019; Oryaşın, 2020). Çalışmada ortaya çıkan başka bir sonuç ise etkinliklerin ders saati açısından yeterlilik gösterdiği. Ayrıca etkinliklerin kazanımlara uygunluğu konusunda katılımcıların kararsız olduğu söylenebilir. Demirhan Bal (2019), çalışmasında 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki etkinlikleri tek tek incelemiştir ve etkinliklerin kazanımları yansıttığını tespit etmiştir. Ders kitaplarının eğitsel içeriğinin öğrencilere zengin bir öğrenme deneyimi sağlaması büyük önem taşımaktadır (Agrawal vd., 2011). Ders kitapları öğrencinin seviyesini, ilgi ve motivasyonlarını dikkate alan sorgulayıcı bir ortam yaratabilen öğrenme ve değerlendirme çalışmaları bulunan ve öz değerlendirmeyi sağlayan bir yapıda olmalıdır (Seguin, 1989).

İlkokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe Dersi Öğretim Programına uyumuna ilişkin elde edilen sonuca göre ilkokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe Dersi Öğretim Programıyla yüksek oranda uyumlu olduğunu söylemek mümkündür. Alanyazında yapılan bazı araştırmaların sonuçları bu sonuçla benzerlik göstermektedir (Arslan ve Engin, 2019; Çağlar, 2019; Kayırmaz Yavuz, 2019; Muradoğlu ve Işık, 2019; Oryaşın, 2020) Ayrıca ilkokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe Dersi Öğretim Programına uygun olmadığı sonucunun ortaya çıktığı araştırmalar da mevcuttur (Epçaçan ve Okçu, 2010; İşeri, 2002; Şahin, 2008). Ders kitapları, öğretim programının içeriklerini zenginleştirir, geliştirir ve güçlendirir. Her bir konunun amaçları, içeriği ve öğretim metodolojisi öğretim programına uygun olmalıdır. Ders kitaplarının içeriği disiplinle ilgili gereken bilgi, açıklama ve yorum miktarını sağlamak için zengin bir olanağa sahiptir (Seguin, 1989). Ders kitapları değişimlerde aracı roller üstlenebilmesi için öğretim programının amaçlarını, hedeflerini ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılamalıdır (Hutchinson ve Torres, 1994). Richards'a (2001) göre, iyi ders kitapları öğretim programını zengin bir içerik kaynağına dönüştürmelidir.

Katılımcıların ilkökul Türkçe ders kitaplarının niteliklerinin artırılmasına yönelik önerileri taşınabilirlik, metinler, görseller ve etkinlikler şeklinde sınıflandırılmıştır. Taşınabilirlik için ortaya çıkan sonuç ilkökul Türkçe ders kitaplarının çantada taşınabilir boyutta hazırlanması, fasiküller hâlinde veya her dönem iki kitap şeklinde tasarlanmasıdır. Oryaşın (2019) kitapların boyutu hakkındaki önerilerin öğrenciler açısından taşıma kolaylığı, ekonomiklik ve bütünsellik açısından olumlu olacağını aktarmaktadır. Ders kitaplarının fiziksel yönü öğrencilerin kullanabileceği bir pratikte taşınabilir şekilde tasarlanmalıdır (Seguin, 1989; Sewall, 2005). Böylece özellikle ilkökul öğrencileri için Türkçe ders kitapları kullanımda daha rahat bir materyal olabilir.

Metinler ve görseller için önerilerden elde edilen sonuçlara göre metinler seçilirken öğrenci seviyesine dikkat edilmeli, daha kısa ve sade olmalı, ilgi çekici ve güncel hayattan konular seçilmelidir. Kaya ve Kardaş'ın (2019) benzer bir çalışması sonucunda katılımcılar metinlerin uzun olmayan, açık ve anlaşılır, öğrencinin hayal dünyasına hitap eden, öğrenci seviyesine uygun, estetik, akıcı ve ilgi çekici özellikler barındırmaları gerektiğini aktarmıştır. Arslan ve Engin'in (2019) yaptığı çalışmada ise kullanılan dilin sade olması şeklinde öneriler mevcuttur. Ders kitapları, anlaşılır ve basit bir şekilde tasarlanmalıdır. Metin merkezli olmak yerine resimli ve etkinliklerin bol olduğu kitaplar olmalıdır (Sewall, 2005). Ders kitapları, öğrenci için bir konunun yapısını ve içeriğini anlamının yanı sıra bir metnin okunması ve anlaşılmasının kolaylaşması için tasarlanmış görseller sağlar. Görseller, ilgi çekici basitleştirilmiş temel mesajı iyi vurgulayan çağrıştırmacı bir rolde ve anlatılmak istenilen durumla alakalı netlik ve doğruluğa sahip olan bir yapıda tasarlanmalıdır. Soyut durumlar, özellikler ve metinler, görsel öğelerle daha doğru ve hızlı bir şekilde anlaşılacaktır. Görseller, öğrencilerin günlük yaşamlarından veya okul ortamlarından olmalıdır. Ders kitaplarında kullanılan dil, bilgi miktarı ve düzeyi, metinler ve resimler bu bağlamda önemlidir (Seguin, 1989).

Etkinlikler için önerilerden elde edilen sonuçlar ise dil bilgisi konularına daha çok yer verilmesi ve etkinliklerin artırılmasıdır. Çiçek ve Alcellat (2014), bilimsel içerik ile dil ve anlatım yönünden daha titiz ve özenli davranılması gerektiğini düşünmekte ve sonuç olarak ilkökul Türkçe ders kitaplarında etkinliklerin artırılması ve dil bilgisine daha çok önem verilmesi gerektiğini sınıf öğretmenlerinin önerileri ile birlikte ortaya koymaktadır. Yeni teknolojilere rağmen ders kitapları şüphesiz dil öğretiminde önemli bir rol oynamaya devam edecek ve hem öğretmenler hem de öğrenciler için faydalı bir kaynak olacaktır (Richards, 2001). Öğrenciler ders kitaplarından çalışmadıklarında yararlı bir uyum sağlama ve sınıf dışında ders çalışmaktan mahrum kalma gibi durumların oluşacağı ileri sürülmektedir (O'Neill, 1982).

Araştırmanın sınırlılıkları ve elde edilen sonuçlarına göre şu önerilerde bulunulabilir:

1. İlkokul Türkçe ders kitapları taşınabilir olması ve kullanım kolaylığı açısından fasiküller hâlinde hazırlanabilir veya birinci ve ikinci dönemde ikişer kitap şeklinde tasarlanabilir.
2. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler öğrenci seviyesine uygunluk bağlamında ve ana fikir üretimi konusunda daha iyi yapılandırılmalı, metinler kısaltılıp biraz daha sade bir dille yazılmalı, devrik cümleler azaltılmalı ve anlatım dili açısından gözden geçirilmelidir.
3. Etkinliklerde dil bilgisine daha fazla yer verilmeli, belirli gün ve haftalarla ilgili metinler ve etkinliklerin sayısı artırılmalı, etkinlik sorularının cevap verilecek kısımlarında yeterince boşluk bırakılmalıdır.
4. İleride yapılacak çalışmalarda etkinlik sınıflamaları ve özellikleri ayrıntılı olarak incelenebilir.
5. İleride yapılacak çalışmalarda, bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda olumsuz yönde görüş belirtilen fiziki özellikler, metin özellikleri, etkinlik özellikleri ve görsellerin özellikleri konularında ayrıntılı çalışmalar yapılabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Bu makaleye birinci yazarın %50, ikinci yazarın %50 oranında katkısı vardır.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum yoktur.

Kaynaklar

- Agrawal R., Gollapudi, S., Kannan, A. and Kenthapadi, K. (2011, 24 Ekim). *Enriching textbooks with images*. Proceedings of the 20th ACM international conference on information and knowledge management (pp. 1847-1856). Association for Computing Machinery. New York, NY, USA. <https://doi.org/10.1145/2063576.2063843>.
- Alkış Küçükaydın, M. ve İşcan, A. (2017). İlköğretim 3.sınıf Türkçe ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitabının yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygunluk düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 1-13. <https://doi.org/10.16916/aded.268692>.
- Alpan, G. B. (2004). Ders kitaplarındaki grafik tasarımın öğrenci başarısına ve derse ilişkin tutumlarına etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 3(6), 193-209.
- Altbach, P. G. (1991). Textbooks: The international dimension. M. W. Apple and L. K. Cristian-Smith (Ed.), *The Politics of the Textbook* in (p.17). New York: Routledge Publisher.
- Anılan, H. (2014). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Türkçe dil bilgisi öğretiminin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(5), 1893-1924.
- Arslan, A. ve Engin, A. O. (2019). 5. sınıf Türkçe ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 67-94. <https://doi.org/10.46778/goputeb.570245>.
- Baş, B. ve İnan Yıldız, F. (2014). İlkokul Türkçe ders kitaplarının resim-metin ilişkisi açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 139-151.
- Bondi, M. (2016). Textbooks. K. Hyland, & P. Shaw (Ed.), *The Routledge Handbook of English for Academic Purposes* in (p. 12). New York: Routledge Publisher.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (23.Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canlı, S. (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelilik ilkesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 98-123.
- Coşkun, H. ve Çetinkaya, V. (2020). Öğretmen görüşlerine göre Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin edebi zevk ve hoşça giderlik açısından değerlendirilmesi. *Türk Kültürü ve Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 255-272.
- Creswell, J. W. (2019). *Nitel Araştırmacılar İçin 30 Temel Beceri (2. Baskı)*. (Çev. H. Özcan). Anı Yayıncılık.
- Çağlar, M. Ç. (2019). *Türkçe öğretim programının ve Türkçe ders kitabının dilbilim açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Çalışkan, G. (2016). Türkçe dersi öğretim programı ve Türkçe ders kitapları: 5. sınıf Türkçe ders kitabına yönelik bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 200-214. <https://doi.org/10.16916/aded.93425>.
- Çeçen, M. A. ve Çitçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 39-49.

- Çevik, A. ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286. <https://doi.org/10.16916/aded.288848>.
- Çiçek, M. ve Alcellat, N. (2014). İlköğretim Türkçe dersi kitaplarındaki Türkçe yanlışları ve eksiklikler üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 120-134. <https://doi.org/10.16916/aded.13793>.
- Delice, A., Aydın, E. ve Kardeş, D. (2009). Öğretmen adayı gözüyle matematik ders kitaplarında görsel öğelerin kullanımı. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 8(16), 75-92.
- Demir, S. ve Sinan, A. T. (2016). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin anlam yapıları üzerine bir inceleme. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1324-1342. <https://doi.org/10.17556/jef.06998>.
- Demirhan Bal, F. (2019). *2018 Türkçe öğretim programı kazanımları ile 1. sınıf türkçe ders kitabı etkinliklerinin örtüşmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dökme, K. (2019). *İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinlerin değerler yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Durukan, E. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 209-216.
- English, R. (1980). The politics of textbook adoption. *The Phi Delta Kappan*, 62(4), 275-278.
- Epçaçan, C. ve Okçu, V. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 40(187), 39-51.
- Erdost, I. (2012). *İlköğretim üçüncü sınıf Türkçe ders kitaplarının resim(illüstrasyon) ve içerik uyumuna ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Esemen, A. (2020). *2019 İlkokul Türkçe öğretim programı ve türkçe ders kitaplarının eleştirel okuma becerisi açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Gedik, M., Pesen, A. ve Tekin, B. (2016). Türkçe ders kitaplarına yönelik Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirleme çalışması -Siirt ili örneği-. *Akademik Bakış Dergisi*, 58(0), 667-687.
- Hutchinson, T. and Torres, E. (1994). The Textbook as agent of change. *ELT Journal*, 48(4), 315-328.
- İnan Yıldız, F. (2015). *İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Issitt, J. (2004). Reflections on the study of textbooks. *History of Education*, 33(6), 683-696. <https://doi.org/10.1080/0046760042000277834>.
- İşeri, K. (2002). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ilköğretim programına uygunluğunun incelenmesi: Göstergibilimsel bir betimleme*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kabadayı, H. İ. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin Türkçe ders kitapları hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 42-50.

- Kahraman, G. (2013). *İlköğretim (1-5. sınıflar) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin bilgi türleri yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tez Önerisi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Karadağ, K. (2019). *İlkokul 4. sınıf Türkçe ders kitabındaki resimlerin metinlerle uyumunun incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Karataş, S. ve Ocak, G. (2021). 5. sınıf öğrencilerinin Matematik, Fen Bilimleri ve Türkçe Dersleri kazanımlarına ulaşma düzeylerinin incelenmesi: Veri madenciliği çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 118-137.
- Kaya, M. ve Kardaş, M. N. (2019). Türkçe öğretmenleri ile Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle ilgili görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 323-342.
- Kayırmaz Yavuz, Ö. (2019). *Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türlerinin 2018 Türkçe öğretim programına uygunluğunun incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Kolaç, E. (2003). İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 105-137.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 483-496.
- Lüle Mert, E. (2013). İlköğretim Türkçe programı ile Türkçe çalışma kitaplarındaki kazanım ve etkinliklerin sözcük öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 13-31.
- Muradoğlu, Ü. ve Işık, A. D. (2019). İlkokul üçüncü sınıf Türkçe ders kitabı etkinliklerinin sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(1), 19-39. <https://doi.org/10.29250/sead.530039>.
- O'Neill, R. (1982). Why use textbooks? *ELT Journal*, 36(2), 104-111. <https://doi.org/10.1093/elt/36.2.104>.
- Oral, B. ve Çoban, A. (2020). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Oryaşın, U. (2019, 25-26 Nisan). Türkçe Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. S. Karagül Ed. Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi. *Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı kurultayı* içinde (s. 556-563). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- Oryaşın, U. (2020). *Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin bütüncül bir anlayışla incelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özbay, M. (2003). Türkçe öğretiminde hedef-araç ilişkisinin ders kitabı örneğinde değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 59-69.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (3. Baskı)*. (Çev. Ed. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Peköz, B. N. (2018). İlköğretim (1-5) Türkçe kitaplarında ortak sorunlar ve uygulamalı öneriler. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 2(1), 79-91.

- Richards, J. C. (2001). *The role of textbooks in a language program*. <https://www.professorjackrichards.com/wp-content/uploads/role-of-textbooks.pdf> adresinden 11.06.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Rose, C., Zimet, S. G. and Blom, G. E. (1972). Content counts: Children have preferences in reading textbook stories. *Elementary English*, 49(1), 14-19.
- Saltık, O. (2018). Okuma kültürü edindirme sürecinde Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliği üzerine öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 281-296. <https://doi.org/10.16916/aded.372844>.
- Seguin, R. (1989). *The elaboration of school textbooks: Methodological guide*. Unesco. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.107.238&rep=rep1&type=pdf> adresinden 11.06.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Sewall, G. T. (2005). Textbook publishing. *Phi Delta Kappan*, 86(7), 498-502. <https://doi.org/10.1177/003172170508600706>.
- Solak, M. ve Yaylı, D. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 2(9), 444-453.
- Solar, B. (2010). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin çocuğa göreliğinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sulak, S. E. (2009). *İlköğretim okulları 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin türlerine göre yapılarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Susar Kırmızı, F. (2014). 4. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 217-259.
- Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 133-146.
- Şahin, A. (2010). İlköğretim ikinci ve üçüncü sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 40(185), 48-65.
- Şara, E. (2015). *İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin yapılandırıcı yaklaşıma göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Turan, M. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ders kitapları ve öğretim materyallerine yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(34), 1-16.
- Türkben, T. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 508-526. <https://doi.org/10.16916/aded.541659>.
- Tyson, H. and Woodward, A. (1989). Why students aren't learning very much from textbooks. *Educational Leadership*, 47(3), 14-17.
- Westbury, L. (1990). Textbooks, textbook publishers, and the quality of schooling. *Teachers College Record*, 91(5), 1-22.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim 1. kademe ders kitaplarının öğrenci düzeyine uygunluğu. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 121-130.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Delice, Aydın, and Kardeş (2009) defined the textbook as an indispensable written and printed tool of the teaching-learning environment that serves the purposes of the curriculum, overlaps with the content of the curriculum, directs the activities in the classroom for teachers, and aims to fill the gaps arising from verbal teaching for students. . Textbooks guide teachers about teaching methods and techniques, support newly graduated teachers in in-service development, provide language input to students with the help of texts, and enable interactive learning through activities (Richards, 2001; Peköz, 2018). Textbooks structure 75 to 90 percent of classroom education (Tyson & Woodward, 1989). It has a direct impact on the quality of education given to students (Agrawal, Gollapudi, Kannan, & Kenthapadi, 2011). It contributes to creating a mental representation for the knowledge of a particular discipline and plays a special role in the context of knowledge construction (Bondi, 2016). Considering that teachers primarily benefit from textbooks in teaching Turkish and that textbooks are used in teaching Turkish throughout Turkey, it turns out that these lessons are taught with very limited resources and the importance of textbooks increases (Lüle Mert, 2013; Özbay, 2003). The aim of gaining awareness of mother tongue and using mother tongue in the best way in Turkish lesson is the first step of learning and self-development. Acquiring this skill and responsibility starts in primary school. In addition, textbooks turn into a tool in order to realize the aims and achievements of the Turkish course and undertake a great task in this way. (Kolaç, 2003; Lule Mert, 2013; Solak and Yaylı, 2009). In Turkish lessons, textbooks have a great function by containing texts and activities that are vital to gain basic language skills, and they are different from others in that they are the main material of the lesson (Çeçen & Çiftçi, 2007; Esem, 2020; Kaya & Kardeş, 2019). As a result, the successful execution of Turkish, which is the mother tongue teaching, can be realized with a very well organized program and a Turkish course book related to it (Çalışkan, 2016). The aim of the research is to evaluate primary school Turkish textbooks with a holistic approach in line with the opinions of primary school teachers. For this purpose, answers to the following questions were sought:

1. What are the opinions of primary school teachers about the physical appearance of primary school Turkish textbooks?
2. What are the opinions of primary school teachers about the texts in the primary school Turkish textbooks?
3. What are the opinions of primary school teachers about the activities in the primary school Turkish textbooks?
4. According to the opinions of the primary school teachers, how is the harmony between the primary school Turkish textbooks and the Turkish lesson curriculum?
5. What are the suggestions of primary school teachers to increase the quality of primary school Turkish textbooks?

Method

A case study, one of the qualitative research methods, was used in the study in order to evaluate the views of primary school teachers on Turkish textbooks in a holistic way. Participants are 43 classroom teachers working in public schools affiliated to the Ministry of National Education in the Altınordu district of Ordu province in the fall semester of the 2020-2021 academic year, who want to participate in the study voluntarily. The participants of the study were determined by the easily accessible sampling method, one of the purposeful sampling methods, with the effect of the pandemic conditions. In the study, the data were collected with a semi-structured interview form consisting of five questions created by the researchers with expert opinion. In the formation of the questions, similar studies were examined by scanning the literature. The final interview form was transferred to digital media via Google Forms due to the pandemic process during the implementation phase. In the collection of data, it was reminded that the form should be filled in a convenient time and in a comfortable environment, while communicating with the volunteer classroom teachers via Whatsapp and by phone, feedback was tried to be obtained as much as possible. In addition, a face-to-face interview was found

with the classroom teachers through the principal of a school where some of the participants were present. In this way, the interview form, which was transferred to the digital environment, was applied by interviewing the classroom teachers face-to-face. Content analysis was used in the analysis of the data. In order to analyze the data, the Maxqda 2020 program, which is widely used in qualitative data analysis, was used. The themes were formed by coding the obtained data. It was tried to express the results in an understandable and systematic way. Direct quotations were used to reveal the views of the classroom teachers participating in the research. Participants were coded as S1, S2, S3...S43.

Findings

Findings regarding the physical appearance of primary school Turkish textbooks are that the papers are of good quality, the fonts are appropriate, and the text and visuals are compatible. Findings regarding the texts are that the texts are long and boring, heavy in terms of subject and narration, and not enough to produce the main idea. The findings regarding the activities are that the activities are not sufficient and additional activities are required, but the activities are suitable for the level of the student. According to the findings, Turkish course curriculum and primary school Turkish textbooks are compatible. In the findings within the scope of suggestions for increasing the qualifications, there are suggestions that these books should be designed as fascicles or in the form of two books in each semester in order to ensure the portability of primary school Turkish textbooks. In the name of text and visuals, there are suggestions such as making the texts shorter and simpler, increasing the interesting topics, taking the student level into consideration. For the activities, there are suggestions to increase the activities within the scope of the activities that will include more grammar.

Conclusion, Discussion and Recommendations

In the research, primary school Turkish textbooks were evaluated with a holistic approach based on the opinions of classroom teachers. In the results obtained regarding the physical appearance, it is possible to say that the physical structure of the textbooks is well designed. It can be stated that the papers are of good quality, the font size is appropriate, the text and images are compatible, and the appearance is of good quality and the visuals are sufficient. Bright photographs, distorted formats and seductive colors overwhelm the text and complicate the page. If the texts are too large, there will be fewer words and more white space on the page, so the text itself is lost (Sewall, 2005). When the results of the texts are evaluated, it can be said that the classroom teachers have a negative point of view. In line with the opinions of the participants, it was determined that the texts were long and boring, not enough for the production of the main idea, and heavy in terms of expression. While writing textbooks, comprehension levels should be taken into account, in this context, vocabulary, idioms, length, punctuation marks and writing styles are important (Seguin, 1989). When the results of the activities are examined, it can be stated that the activities are not sufficient and additional activities are requested. It is of great importance that the educational content of the textbooks provide a rich learning experience to the students (Agrawal et al., 2011). According to the result obtained regarding the compatibility of primary school Turkish textbooks with the Turkish Lesson Curriculum, it is possible to say that primary school Turkish textbooks are highly compatible with the Turkish Lesson Curriculum. Textbooks should meet the aims, objectives and needs of the curriculum in order to play a mediating role in changes (Hutchinson & Torres, 1994). According to Richards (2001), good textbooks should transform the curriculum into a rich source of content. The suggestions of the participants to increase the quality of primary school Turkish textbooks were classified as portability, texts, visuals and activities. The result for portability is that primary school Turkish textbooks are prepared in a portable size in a bag, designed as fascicles or as two books per semester. According to the results obtained from the suggestions for texts and visuals, attention should be paid to the level of the student while selecting the texts, they should be shorter and plainer, and interesting and current life topics should be selected. The results obtained from the suggestions for the activities are to include more grammar topics and to increase the activities. In future studies, activity classifications and features can be examined in detail. In future studies, detailed studies can be carried out on the physical features, text features, activity features and the features of visuals, which are stated as missing or negative in the results of this study.